

DE OOST-VLAAMSE SIERTEELT IN EEN VLAAMSE CONTEXT

In 2010 telde het totale Vlaamse sierteeltareaal 5.757 ha en het Oost-Vlaamse areaal is hierin goed voor 2.427 ha of 42,1%. Met dit aandeel is Oost-Vlaanderen nog steeds veruit de belangrijkste sierteeltprovincie. Dit is de conclusie die op te maken valt uit de gegevens van de landbouwtekening van 15 mei 2010.

EROV - Geert Deweert
Chantal Gheysen, Diedrik Van Caenegem – foto's W. De Geest

In deze studie worden alle groepen verenigd onder de noemer **sierteelt**. Die worden dan verdeeld in in twee subsectoren namelijk **boomkwekerij**-(teelten) en sierteelt. Om geen verwarring te scheppen noemen we deze laatste groep omschreven als **sierteelt exclusief boomkwekerij**. In de plaats van de term "onder glas" te gebruiken wordt de term "teelten in serres" gebruikt omdat in deze term ook de plasticserres vervat zitten.

Arealen – azalea koploper

Boomkwekerij in Oost-Vlaanderen

Het Oost-Vlaamse areaal boomkwekerij is 1.571 ha groot. Daarvan is 1.539 ha teelt in open lucht en 32 ha in serres. Dat betekent dat 36,6% van het Vlaamse areaal boomkwekerij in open lucht en 40% van de oppervlakte boomkwekerij in serres in Oost-Vlaanderen ligt. Binnen de boomkwekerij in open lucht neemt de teelt van sierbomen met 1.145 ha de belangrijkste plaats in.

Sierteelt excl. boomkwekerij in Oost-Vlaanderen

Het Oost-Vlaamse areaal sierteelt excl. boomkwekerij is 856 ha groot. Dat is 58,2% van het totale areaal sierteelt excl. boomkwekerij in Vlaanderen. Het areaal van de sierteelt excl. boomkwekerij is samengesteld uit 519 ha teelt in open lucht en 336 ha teelt in serres.

▲ De azaleateelt is nog steeds koploper in het Oost-Vlaams areaal sierteelt excl. boomkwekerij.

Het grootste deel van de teeltoppervlakte voor de sierteelt excl. boomkwekerij wordt ingenomen door de azaleateelt, met name 318 ha (140 in open lucht en 178 in serres). Daarmee heeft de azaleateelt een aandeel van 37,1%. Tweede grootste teelt qua oppervlakte is die van de bego-

nia's en andere bloembollen en -knollen, met een oppervlakte van 209 ha. Dat betekent een aandeel van 24,4%. Daarvan is er 198 ha openluchtteelt en 11 ha teelt in serres. Azalea, bloembollen en zaad en plantgoed zijn nagenoeg exclusieve Oost-Vlaamse teelten.

Oost-Vlaanderen is ook goed voor meer dan de helft van het Vlaams teeltareaal kamerplanten in serres (43 ha), andere sierplanten voor bloem of blad in serres (32 ha) en overige potplanten in open lucht (61 ha).

Evolutie 2001-2010 – sierbomen in de lift

Het Oost-Vlaamse sierteeltareaal is gedaald van 2.663 ha in tot 2.427 ha (-8,9%).

Het grootste verlies aan hectaren is er in de boomkwekerij: 123 ha of min 7,3%. In de sierteelt excl. boomkwekerij zakte de teeltoppervlakte procentueel sterker: -11,7% of een verlies van 113 ha.

De dalende evolutie in de sierteeltoppervlakte in Oost-Vlaanderen staat in contrast met het groeiend areaal in Vlaanderen over dezelfde periode 2001-2010 met 2,9%.

Foto K. Thielemans

▲ Het areaal sierbomen is de enige stijger in het overigens afnemend areaal boomkwekerij in Oost-Vlaanderen.

De oppervlakte boomkwekerij daalde in Oost-Vlaanderen van 1.694 naar 1.571 ha. Binnen de boomkwekerij in open lucht is de enige stijger de teelt van sierbomen met 88 ha (+8,3%). De teeltoppervlakte azalea is gedaald van 391 ha tot 318 ha of een teruggang van 73 ha. De oppervlakte knolbegonia en andere bloembollen en -knollen steeg van 162 naar 209 ha. De teelt met het derde grootste areaal en sterkste groeier is zaad en plantgoed voor de sierteelt: van 13 ha naar 63 ha. Het areaal overige potplanten in open lucht daalde licht en bedraagt nu 61 ha (-5 ha) en het areaal perk- en balkonplanten in 2010 wijkt nauwelijks af van dit in 2001. Potchrysanthen zijn in tien jaar tijd met 64,9% in areaal afgenomen (-75 ha) en het areaal snijbloemen blijft verder krimpen en bedraagt nog 35 ha in Oost-Vlaanderen (-42,9%). Het areaal kamerplanten in serres slinkt gestaag sinds 2001, met een daling over 10 jaar van 35,2% tot 43 ha of een verlies van 23 ha.

Raming Productiewaarden

Voor Oost-Vlaanderen zijn er geen productiewaarden voorhanden. We maken zelf een raming op basis van de productiewaarden voor Vlaanderen en de areaalverdeling. De geraamde productiecijfers moeten dus met de nodige omzichtigheid gebruikt worden.

De Oost-Vlaamse productiewaarde bedraagt naar schatting 253,6 miljoen euro, waarvan 97,6 miljoen euro voor de boomkwekerij en 156 miljoen euro voor de sierteelt excl. boomkwekerij.

77,4 miljoen euro of 79,3% van de productiewaarde in de Oost-Vlaamse boomkwekerijsector wordt gerealiseerd door de teelt van sierbomen. 58,3 miljoen euro of 37,4% van de Oost-Vlaamse productiewaarde voor de sierteelt excl. boomkwekerij wordt gerealiseerd door de productie van potplanten en sierplanten voor bloem/blad. De tweede grootste waarde in omzet is de azalea met 48,2 miljoen euro of 30,9%. Zaad en plantgoed neemt met 24,9 miljoen euro 16% van de Oost-Vlaamse productiewaarde voor de sierteelt excl. boomkwekerij voor zijn rekening.

▲ Het areaal perk- en balkonplanten is in 2010 nagenoeg gelijk gebleven met dit van in 2001.

Aantal sierteeltbedrijven

In 2010 telde Oost-Vlaanderen 344 bedrijven met boomkwekerijteelten in open lucht, 90 met boomkwekerijteelten in serres, 327 bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in open lucht en 479 bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in serres.

Bijna alle Vlaamse bedrijven die azalea en bloembollen en -knollen telen, liggen in Oost-Vlaanderen (93,8%). Het aantal Oost-Vlaamse bedrijven met boomkwekerijteelten in open

▲ Oost-Vlaanderen telt nog slechts 43 ha kamerplanten, een daling over 10 jaar van meer dan 35%.

lucht is afgenomen van 429 bedrijven in 2000 naar 344 in 2010. Het aantal bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in open lucht is afgenomen met van 635 in 2000 naar 327 in 2010. Het aantal bedrijven met azaleateelt in open lucht is van 254 naar 120 of met meer dan de helft afgenomen en het aantal potplantbedrijven is gedaald van 224 naar 119 bedrijven. Ook het aantal bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in serres is sterk afgenomen in dezelfde periode met meer dan 40% (-42,7%) tot 479 bedrijven in 2010.

“Hoe kleiner de cultuuroppervlakte, hoe sterker de daling van het aantal bedrijven.”

Bedrijfs grootte

Driekwart van de Oost-Vlaamse bedrijven met boomkwekerijteelten of 260 bedrijven hebben een teeltoppervlakte in open lucht kleiner dan 5 ha. 159 van de 327 bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerijteelten in open lucht hebben een bedrijfsoppervlakte kleiner dan 1 ha. 375 van de 479 Oost-Vlaamse bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in serres hebben een bedrijfs grootte kleiner dan 1 ha.

Het aantal bedrijven met boomkwekerij in open lucht kleiner dan 30 ha daalde. Hoe kleiner de grootteklasse, hoe groter de daling. Enkel bij de bedrijfs grootte tussen 30 en 50 ha is het aantal bedrijven toegenomen. Het aantal bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in open lucht met een bedrijfs grootte kleiner dan 2,5 ha is sterk afgenomen.

Globaal gezien stellen we: hoe kleiner de cultuuroppervlakte, hoe sterker de daling. Bedrijven met een grotere teeltoppervlakte bleven in aantal op hetzelfde peil. Ook bij het aantal bedrijven met sierteelt excl. boomkwekerij in serres zien we dat het aantal bedrijven met een kleinere cultuuroppervlakte afgenomen is. Hoe kleiner de cultuuroppervlakte, hoe sterker de daling. Vanaf de grootteklasse 1,5 < 2 ha neemt het aantal bedrijven toe.

IMPORT, EXPORT EN HANDELSBALANS BELGISCHE SIERTEELT

In 2010 bedraagt de Belgische export van sierteelt 656,7 miljoen euro. De exportwaarde voor snijbloemen bedraagt 189,2 miljoen euro (28,8%), voor kamerplanten 115,7 miljoen euro (17,6%) en voor boomkwekerijproducten 98,1 miljoen euro (14,9%).

De totale import belooft in 2010 506,8 miljoen euro. 57,2% van deze invoer bestaat uit snijbloemen en kamerplanten. De invoer van azalea's is verwaarloosbaar klein.

De Belgische sierteelt kent een positief handelsbalans van 149,9 miljoen euro. Hiermee is België één van de weinige EU landen met een positief saldo, naast Nederland, Denemarken en Italië.

Tewerkstelling

In 2010 werken 3.066 personen in de sierteeltsector in Oost-Vlaanderen, waarvan 1.829 bestendige arbeidskrachten. Verder werken er in 2010 nog 351 niet-bestendige arbeidskrachten en 886 seizoens- en gelegenheidsarbeiders. Per bedrijfshoofd is het aantal meewerkende partners in Oost-Vlaanderen, zoals in de rest van Vlaanderen, gelijk aan 0,45. In Oost-Vlaanderen zijn er 1,77 bestendige niet-familiale arbeidskrachten per bedrijfshoofd, terwijl dit in Vlaanderen 2,48 is. Per bedrijfshoofd wordt er gemiddelde beroep gedaan op resp. 1,67 seizoens- en gelegenheidsarbeiders in Oost-Vlaanderen en terwijl dit voor Vlaanderen 2,78 is.

In Oost-Vlaanderen werken 1.343 personen in de boomkwekerij. Dit is 43,8% van de totale sierteelttewerkstelling. Meer dan de helft zijn bestendige arbeidskrachten (734 personen). In de sierteelt excl. boomkwekerij werken er 1.723 personen. Er zijn 1.095 bestendige arbeidskrachten en dit is naar verhouding meer dan in de Oost-Vlaamse boomkwekerij.

Globaal is het aantal arbeidskrachten in de Oost-Vlaamse sierteeltsector met 20,3% afgenomen in de periode 2006-2010. ■